

PREDGOVOR

<https://doi.org/10.17234/9789533791807.01>

Objavom Zbornika I. skupa hrvatske ranokršćanske arheologije (HRRANA) 2020. godine napravljen je drugi korak u organizaciji skupa koji je 15. – 17. ožujka 2018. god. održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te je on time i zaključen. S predgovorom pod naslovom *Fiat traditio* ujedno je simbolički započeo treći korak, organizacija II. skupa hrvatske ranokršćanske arheologije (HRRANA II) koji je 16. i 17. ožujka 2023. godine također održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Objavom Zbornika II. skupa hrvatske ranokršćanske arheologije (HRRANA II) koji je pred nama i on je zaključen, a ujedno je simbolički nastavljen hod HRRANA-e prema tradiciji.

Znanstvenici na Katedri za rimsku provincijalnu, kasnoantičku i ranokršćansku arheologiju Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu time su odlučili ustrajati na započetome. Uvjereni kako treba njegovati inicijative koje su nam povjerili naši učitelji i pret-hodnici, uvjereni kako ovaj skup može unaprijediti ranokršćansku arheologiju kao znanstvenu disciplinu i uvjereni kako je na dobrobit hrvatske arheologije ovaj skup učiniti tradicionalnim.

Ciljevi II. skupa hrvatske ranokršćanske arheologije (HRRANA II) ponovno su bili „prezentiranje aktualnog stanja, i možebitno unaprjeđivanje, te važne znanstvene discipline“, a skup je potvrdio kako je hrvatskoj arheologiji itekako potreban skup o ranokršćanskoj arheologiji. Četrdeset i tri prijavljena sudionika s 31 izlaganjem i posterom te 30 autora koji u zborniku pred nama potpisuju 21 radova zajednica su kojoj treba okvir u kojem može „promovirati ne samo hrvatske ranokršćanske lokalitete, spomenike, arhitekturu, krajobraze, ikonografiju, epigrafiju i recentna arheološka istraživanja, nego i uputiti na različite istraživačke i metodološke probleme u istraživanju ranokršćanske arheologije u Hrvatskoj kroz rasprave, ispitivanja, znanstvena i praktična pitanja“.

To zorno prikazuje lepeza tema u Zborniku II. skupa hrvatske ranokršćanske arheologije (HRRANA II). Ona započinje radovima o pojedinim ranokršćanskim spomenicima ili skupinama spomenika – sarkofagu s prikazom Prelaska Izraelaca Dina Milinovića, kasnoantičkim kadionica-ma iz Salone Sanje Ivčević, kasnoantičkim staklenim bocama u grobovima Zapadne salonitanske nekropole Zrinke Buljević, nalazima istaknutog ranokršćanskog obilježja s kasnoantičke utvrde na Sv. Petru u Makarskoj u međuvremenu preminulog Marinka Tomasovića, starokršćanskoj kamenoj plastici s lokaliteta Sv. Vid u Gornjem Karinu Marine Jurjević i Zrinke Serventi, kasno-antičkim tijescima za ulje i vino u Istri i Dalmaciji Roberta Matijašića i Davora Bulića. Nastavlja se preko rasprava o pojedinim ranokršćanskim nalazištima – lokalitetu Miri u Kaštelanskom polju Maje Zeman, Veliću kod Trilja Domagoja Tončinića i Vinke Matijević, ranokršćanskoj bazilici i/ili rimskoj vili u Vrsaru Kristine Gergete Sotončić i Roberta Matijašića, crkvi Sv. Lovre u gradu Krku Matije Makaruna te trikonhalnoj crkvi u Bilicama Mirje Jarak, Petre Nikšić i Petre Jeršek. Lepeza završava analizama terenskih pregleda, topografija ranokršćanskih nalazišta i ranokršćanskih krajolika – ranog kršćanstva na zapadnom dijelu Korčule Igora Borzića, sjevernojadranskih otoka i zadarskog arhipelaga u kontekstu mreža plovnih puteva Filipa Lovrića i Palmire Krleže Lovrić, terenskog pregleda i arheološkog istraživanja kulturnog krajolika oko uvale Ogrul na Krku Dalibora Brankovića, Franke Ovčarić i Lije Vidas, Raba između antike i srednjeg vijeka Ivora

Kranjeca, Jelene Behaim i Miljenka Jurkovića te arheološke topografije ranokršćanskih lokaliteta Kaštelanskog polja Ivanke Kamenjarin. U zborniku su zastupljeni i problemski radovi o pojedinim pitanjima – arheološkim tragovima ranokršćanskog akolitata Mirjane Sanader, terminološko–kronološkim problemima prvog kršćanskog milenija Miljenka Jurkovića, fenomenu uništavanja antičkih kipova Nenada Cambija, pticama, dušama i anđelima Marine Milićević Bradač te biskupskim monogramima u epigrafskoj kulturi kasnoantičke Salone Josipa Parata.

Nas kao organizatore skupa i urednike zbornika veseli činjenica da su se pozivu da predstave rezultat svog rada uz hrvatske arheologe i povjesničare umjetnosti institucionalno vezane za ustanove u sustavu znanosti i kulture odazvali i pojedinci iz privatnog sektora. Također nas veseli da su se pozivu odazvali kako renomirani znanstvenici tako i mladi istraživači, a neki od njih ponovno. Želja nam je da HRRANA postane upravo to, okvir u kojem će hrvatski arheolozi, povjesničari i povjesničari umjetnosti koji se bave ranokršćanskom problematikom redovito moći predstaviti, raspraviti i objaviti rezultate svog istraživačkog rada.

U ime uredništva Zbornika
Domagoj Tončinić